

Obsah

1 ÚVOD	11
2 IDENTITA POD LUPOU	14
2.1 Za vším hledej...	14
2.2 Různé cíle, odlišné cesty	15
2.3 Předmět bádání	16
2.4 Stanovení hypotéz	17
2.5 Prameny a strategie sběru dat	17
2.5.1 Komparativní metoda	18
2.5.2 Prameny k tématu integrace	19
2.5.3 Orálněhistorické prameny k tématu národní identity	21
2.5.4 Strategie sběru dat a použitá metoda	22
2.5.5 Kritéria výběru narátorů	23
2.5.6 Metodika vedení rozhovorů a způsob nahrávání	24
2.5.7 Narátoři: seznam účastníků výzkumu	25
2.6 Literatura	26
3 UJASNĚNÍ POJMŮ	30
3.1 Emigrace a exil	31
3.2 Češi, Slováci a Čechoslováci	34
3.3 Asimilace a integrace	37
3.3.1 Asimilace	38
3.3.2 Integrace	40
3.4 Identita a národní identita	41
3.5 Paměť, vyprávění a orální historie	44
3.5.1 Paměť	44
3.5.2 Rozhovor jako dialog	47
3.5.3 Vyprávění a reprezentace	48
3.5.4 Struktura vyprávění	49
4 POSRPNOVÝ EXIL	51
4.1 Vliv pražského jara	52
4.1.1 Polednový vývoj ve vzpomínkách	53
4.1.2 Reakce Západu	55
4.1.3 Invaze jako zlomová životní událost	58
4.1.4 Konec nadějí	60
4.2 Motivy k odchodu	63

4.2.1	Strach z budoucího vývoje	63
4.2.2	Zklamání z ukončení pražského jara	65
4.2.3	Uplatnění	66
4.2.4	Návrat, nebo exil?	67
4.3	Rakousko	70
4.3.1	Reakce rakouské politické reprezentace	70
4.3.2	Rakouské velvyslanectví v Praze	73
4.3.3	Pomoc uprchlíkům	74
4.3.4	Situace ve Vídni	75
4.3.5	Pomoc UNHCR	78
4.3.6	Vyčkávání	80
4.3.7	Druhá vlna	81
4.4	Švýcarsko	82
4.4.1	Reakce švýcarské politické reprezentace	82
4.4.2	Přijímání československých uprchlíků	85
4.4.3	Změna přístupu k uprchlíkům	89
4.5	Komparace	90
5	INTEGRACE	91
5.1	Strukturální integrace	92
5.1.1	Solidarita	92
5.1.1.1	Rakousko: tradice humanitární pomoci	93
5.1.1.2	Švýcarsko: Tschechoslowakeneuphorie	94
5.1.2	Politický azyl a občanství	96
5.1.2.1	Rakousko	98
5.1.2.2	Švýcarsko	99
5.1.3	Pracovní trh	101
5.1.3.1	Rakousko	103
5.1.3.2	Švýcarsko	104
5.1.4	Ubytování a prostorová koncentrace	106
5.1.4.1	Rakousko	107
5.1.4.2	Švýcarsko	109
5.1.5	Vzdělání	110
5.1.5.1	Rakousko	110
5.1.5.2	Švýcarsko	113
5.1.6	Komparace	114
5.2	Kulturní integrace	115
5.2.1	Znalost jazyka	116
5.2.1.1	Rakousko	116
5.2.1.2	Švýcarsko	118
5.2.1.3	Komparace	121

5.2.2	Kulturní blízkost	122
5.2.2.1	Rakousko: zákon o národnostních menšinách a „šok malých rozdílů“	122
5.2.2.2	Švýcarsko: vystřízlivění	125
5.2.3	Komparace	129
5.3	Sociální integrace	130
5.3.1	Rakousko	131
5.3.1.1	Členství v zájmových organizacích	131
5.3.1.2	Členství v církevních organizacích	131
5.3.1.3	Osobní rovina	132
5.3.1.4	Smíšená manželství	133
5.3.2	Švýcarsko	134
5.3.2.1	Členství v zájmových organizacích	134
5.3.2.2	Členství v církevních organizacích	135
5.3.2.3	Osobní rovina	136
5.3.2.4	Smíšená manželství	136
5.3.3	Komparace	137
5.4	Identifikační integrace	138
5.4.1	Rakousko	138
5.4.2	Švýcarsko	140
5.4.3	Komparace	142
5.5	„Navrátilci“	142
5.5.1	Návraty z exilu před rokem 1968	143
5.5.2	Návraty po srpnu 1968	144
5.6	Význam solidarity	148
6	ČESKOSLOVENSKO VE VYPŘÁVĚNÍ	150
6.1	Identita a identifikace	150
6.2	Identifikace se státem	152
6.2.1	Dětství a dospívání v diktatuře (1948–1960)	153
6.2.1.1	Znárodnování	154
6.2.1.2	Kolektivizace	155
6.2.1.3	Politické procesy	155
6.2.1.4	Smrt Stalina a Gottwalda	157
6.2.1.5	Měnová reforma	158
6.2.2	Doba tání a šedesátá léta (1960–1968)	159
6.2.3	Československo vzdálené (1968–1989)	163
6.2.3.1	Nostalgie, strach a bezčasí	163
6.2.4	Postoj ČSSR k „emigrantům“	166
6.2.4.1	Aktivita Státní bezpečnosti „proti ideodiverzním centrům“	168
6.2.4.2	Směrnice o úpravě právního postavení exulantů	171

6.2.4.3 „Emigrantské sny“	175
6.2.5 Česká republika blízka (1989–současnost)	176
6.2.5.1 Sametový zlom a návraty.	176
6.2.5.2 „Vy jste si tam žili“	178
6.2.5.3 Rozpad Československa	179
6.2.5.4 Současnost: Evropská unie a otevřené hranice	180
6.2.6 Závěr	182
7 NÁROD V EXILU	184
7.1 Identifikace s českým národem	184
7.2 Česká menšina v Rakousku	185
7.2.1 „Vítězný únor“ a rozkol v menšině	187
7.2.2 Poúnorový exil v Rakousku	189
7.2.3 Jaro a srpen roku osmašedesát	191
7.2.4 Rozdílný pohled na svět	193
7.2.5 Charta 77	196
7.2.6 Nevítání bojovníci	198
7.2.7 Češi jako národnostní menšina	200
7.2.8 Závěr	201
7.3 Češi ve Švýcarsku	202
7.3.1 České spolky ve Švýcarsku do roku 1948	202
7.3.2 Krajské hnutí za druhé světové války	204
7.3.3 Reakce krajanů na únorový převrat	206
7.3.4 Poúnorový exil ve Švýcarsku	208
7.3.5 Než přišlo jaro	209
7.3.6 Krajské hnutí v roce 1968	210
7.3.7 Nový náboj	214
7.3.8 Sedmdesátá a osmdesátá léta ve Švýcarsku – Sokolská župa Švýcarská	216
7.3.9 Sedmdesátá a osmdesátá léta ve Švýcarsku – nové spolky	217
7.3.10 Charta 77 a uprchlíci v osmdesátých letech	218
7.4 Komparace: Český posrpnový exil ve Švýcarsku a v Rakousku	222
7.5 Vyvrácení hypotézy	224
7.6 Národní identita v rozhovorech	226
7.6.1 Český jazyk	226
7.6.2 Česká kultura	230
7.6.2.1 Spolky a kulturní aktivita	230
7.6.2.2 Česká kultura v naracích.	232
8 ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ	234
8.1 Kategorie integračního procesu	235

8.2 Solidarita	237
8.3 Navrátilci	238
8.4 Česká identita jako kategorie praxe	238
8.5 Identifikace se státem	239
8.6 Identifikace s národem	240
8.7 Sebeporozumění	242
SUMMARY	244
BIBLIOGRAFIE	249
SEZNAM ZKRATEK	262
SEZNAM TABULEK	264
SEZNAM OBRÁZKŮ	265

